

**ŠIAULIŲ R. KAIRIŲ JUNG TINĖS MOKYKLOS
DIREKTORIUS**

**ĮSAKYMAS
DĖL ŠIAULIŲ R. KAIRIŲ JUNG TINĖS MOKYKLOS IKIMOKYKLINIO UGDYMO
PROGRAMOS „AUGAME KARTU“ TVIRTINIMO**

2025 m. rugpjūčio 19 d. Nr. V-56
Kairiai

Vadovaudamasi Lietuvos Respublikos švietimo įstatymo 59 straipsnio 8 dalies 6 punktu, Ikimokyklinio ugdymo programos gairėmis, patvirtintomis Lietuvos Respublikos švietimo ir mokslo ministro 2023 m. rugsėjo 4 d. įsakymu Nr. V-1142 „Dėl Ikimokyklinio ugdymo programos gairių patvirtinimo“, Šiaulių rajono savivaldybės mero 2025 m. liepos 18 d. potvarkiu Nr. M-566 „Dėl pritarimo Šiaulių r. Kairių jungtinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programai „Augame kartu“, t v i r t i n u Šiaulių r. Kairių jungtinės mokyklos ikimokyklinio ugdymo programą „Augame kartu“ (pridedama).

Direktorė

Lina Niparavičienė

PRITARTA

Šiaulių rajono savivaldybės mero
2025 m. liepos d. potvarkiu Nr.

PATVIRTINTA

Šiaulių r. Kairių jungtinės mokyklos
direktoriaus 2025 m. d.
įsakymu Nr.

ŠIAULIŲ R. KAIRIŲ JUNGTINĖS MOKYKLOS
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PROGRAMA
„AUGAME KARTU“

Kairiai

2025

TURINYS

I SKYRIUS. BENDROSIOS NUOSTATOS.....	
II SKYRIUS. IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI.....	
III SKYRIUS .TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO (SI) REZULTATAI.....	
IV SKYRIUS. UGDYMO (SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS.....	
V SKYRIUS. VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO(SI) TĘSTINUMAS.....	
PRIEDAI.....	

I SKYRIUS

BENDROSIOS NUOSTATOS

Šiaulių r. Kairių jungtinės mokyklos (toliau – Mokykla) ikimokyklinio ugdymo programa „Augame kartu“ (toliau – Programa) apibrėžia ugdymo(si) tikslą, uždavinius, įgyvendinimo kryptis ir būdus, ugdymo turinio gaires, vaikų pasiekimų ir pažangos vertinimą. Programa parengta remiantis Ikimokyklinio ugdymo gairėmis (2023 m.), Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija ir kitais aktualiais teisės aktais.

Mokyklos steigėjas – Šiaulių rajono savivaldybė. Mokykla yra biudžetinė savivaldybės švietimo įstaiga, vykdanči ikimokyklinio, priešmokyklinio, pradinio, pagrindinio, pritaikyto ir individualizuoto ugdymo bei neformaliojo švietimo programas. Įsteigta 2021 m. rugsėjo 1 d., Mokykla veikia dviejuose skyriuose – Kairiuose ir Šilėnuose – išsidėsčiusiuose vaizdingos gamtos apsuptyje.

Ikimokyklinio ugdymo procesas organizuojamas taip, kad vaikas augtų šeimai artimoje, saugioje, pagarba ir bendryste grįstoje aplinkoje. Siekiama ugdymo(si) vienovės su šeima, puoselėjamos bendradarbiavimo tradicijos, įgyvendinami bendri projektai, šventės ir edukacijos. Pedagogai, bendradarbiaudami su tėvais, nuosekliai ir kūrybingai planuoja vaikų ugdymą, taiko šiuolaikiškus, vaikui prasmingus metodus.

Ugdymo(si) veikla grindžiama konstruktyvizmo teorija (J. Piaget) bei ekologinių sistemų teorija (U. Bronfenbrenner). Šios teorijos akcentuoja aktyvų vaiko vaidmenį kuriant savo žinias ir pasaulio suvokimą. Vaikas – ne pasyvus žinių gavėjas, bet aktyvus tyrinėtojas, kuris per asmeninę patirtį ir sąveikas su aplinka įgyja žinių ir supratimo apie pasaulį.

Vaiko ugdymą lemia dinamiška, daugiasluoksni aplinka – nuo artimiausios (šeima, pedagogai, bendraamžiai) iki platesnio kultūrinio konteksto: tėvų darboviečių, kultūros ir meno objektų, gamtinės aplinkos bei edukacinių erdvių. Šios aplinkos ir jose vykstančios sąveikos yra neatsiejama ugdymo proceso dalis.

Tarpusavio sąveika ir bendradarbiavimas su šeima – viena esminių ugdymo proceso dalių. Reguliarūs susitikimai su tėvais, bendros veiklos, projektai, šventės, renginiai ir edukacinės išvykos padeda kurti tvarią, palaikančią bendruomenę. Tokia bendruomenė prisideda prie visapusiškos vaiko raidos ir jo gerovės kūrimo.

Žaidimas – pagrindinė ir svarbiausia vaiko veikla, per kurią jis kuria, mokosi, tyrinėja ir reiškia save. Žaisdamas vaikas ne tik suvokia, bet ir atkuria, interpretuoja bei įprasmina pasaulį. Per

žaidimą vaikas atranda, išgyvena, eksperimentuoja, sprendžia problemas ir ugdomi savarankiškumą bei kūrybiškumą.

Vaikai ugdomi artimiausioje savo aplinkoje – tyrinėjami Mokyklos kiemą, Šilėnų ir Kairių apylinkes, Gudelių ežerą, vietos gamtos ir kultūros objektus bei Šiaulių miesto erdves. Natūrali aplinka ir pažįstama socialinė aplinka padeda vaikui suprasti pasaulio įvairovę, patirti jo grožį, ugdyti tautinę savimone, pilietiškumo ir kultūrinio tapatumo pradus. Patirtinis mokymasis, sąlytis su gamta ir gyva pažintis su aplinka tampa neatsiejama ugdymo(si) proceso dalimi.

Ikimokyklinio ugdymo turinys orientuojamas į vaikui artimų kontekstų pažinimą, todėl ypač svarbūs tampa Mokyklos, Šilėnų kaimo, Kairių miestelio ir viso Šiaulių rajono savitumai.

Mokyklos ir Šiaulių regiono savitumai, integruojami į ugdymo procesą:

- **Gamtinė aplinka.** Mokykla įsikūrusi vaizdingoje vietovėje, šalia Gudelių ežero, todėl ugdymas dažnai vyksta lauke. Šilėnus supa laukai, pievos ir miškeliai, kuriuose gausu vietinių augalų ir gyvūnų. Šios erdvės pasitelkiamos tyrinėjimams, ekologiniam ugdymui, sensoriniams žaidimams bei metų laikų kaitos stebėjimui. Vaikai renkasi gamtines medžiagas kūrybai, dalyvauja daržininkystės veiklose, žygiuose, o tai stiprina jų ryšį su aplinka ir atsakomybės jausmą.

- **Istorinė ir kultūrinė aplinka.** Šilėnai – senas kaimas, turintis kultūrinį paveldą, tradicinius ūkinius pastatus, gyvą pasakojimų ir papročių kultūrą. Ugdydami vaikus šioje aplinkoje, pedagogai supažindina juos su lietuvių liaudies tradicijomis, legendomis, žaidimais, pasakojimais, gyvai bendraujant su vyresniais gyventojais. Tokiu būdu ugdomas tautinis tapatumas ir pagarba kultūrai.

- **Ryšys su Šiaulių miestu ir rajonu.** Vaikai turi galimybę lankytis Šiaulių miesto ir rajono kultūros, meno ir mokslo įstaigose – bibliotekose, muziejuose, dailės galerijose, teatruose. Šios edukacinės išvykos plečia vaikų akiratį, stiprina kultūrinį sąmoningumą, ugdo pagarbą menui, mokslui ir viešajai erdvei.

- **Bendruomeniškumas ir mažos grupės.** Mokykloje puoselėjama artima, šeimyniška atmosfera, kurioje kiekvienas vaikas jaučiasi saugiai, yra gerai pažįstamas mokytojų. Mažos vaikų grupės leidžia individualizuoti ugdymą, lengviau organizuoti lauko veiklas, eksperimentus, kūrybines dirbtuves ir stebėti kiekvieno vaiko asmeninę pažangą.

- **Vietos bendruomenės įtraukimas.** Šilėnuose veikia vietos bendruomenė, kuri organizuoja šventes, talkas, edukacines veiklas. Vaikai dalyvauja renginiuose, susipažįsta su vietos žmonėmis, jų profesijomis, šeimų tradicijomis, amatais. Tokia patirtis stiprina vaikų socialinius įgūdžius, bendruomeniškumą, pagarbą kitam žmogui ir skatina praktinį pilietiškumą.

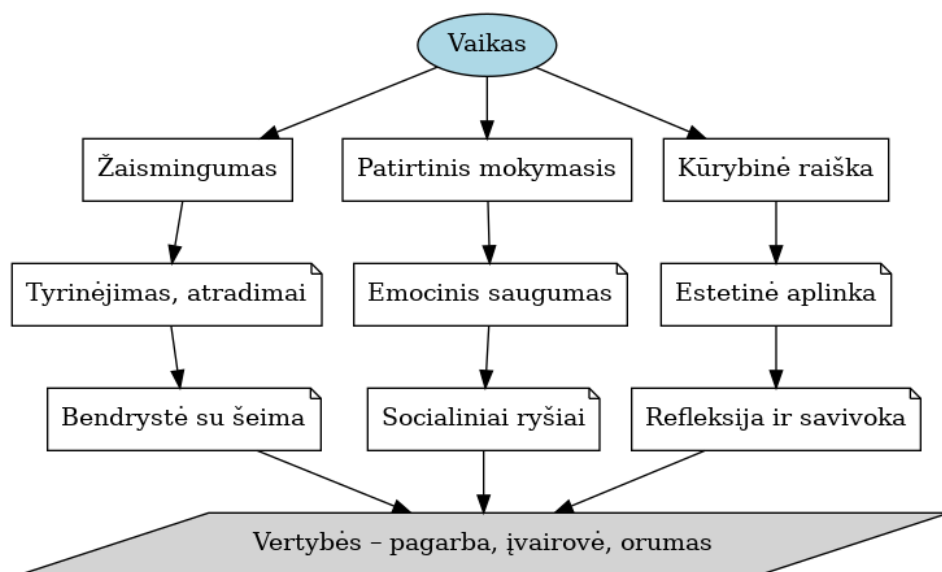
- **Tautinių tradicijų puoselėjimas.** Vaikai aktyviai dalyvauja kalendorinėse ir etnokultūrinėse šventėse – Advento, Kalėdų, Užgavėnių, Velykų. Jie susipažįsta su lietuvių liaudies dainomis, žaidimais, amatais, taip ugdydami tautinę savimonę ir kultūrinę identitetą nuo ankstyvo amžiaus.

Mokykloje veikia kvalifikuota švietimo pagalbos komanda – specialusis pedagogas, logopedas, mokytojo padėjėjai – kurie padeda atliepti visų vaikų individualius ir specialiuosius ugdymosi poreikius. Ugdymo(si) procesas yra atviras visiems – jame dalyvauja įvairių socialinių grupių vaikai, įskaitant tautinių mažumų (romų) bendruomenę.

Didelis dėmesys skiriamas sveikatos stiprinimui, emocinei gerovei ir meninei vaikų saviraiškai. Vykdomos sveikatingumo, sporto ir šeimų dienos, įgyvendinamos įvairios iniciatyvos, skatinančios vaikų fizinį aktyvumą, kūrybiškumą ir emocinį intelektą. Skatinamos į vaiką orientuoto ugdymo idėjos: mokymasis bendradarbiaujant, aktyvaus pažinimo metodai, individualių galių atskleidimas, ugdymas per patirtį ir žaismę.

Mokyklos bendruomenės įsitikinimu, kiekvienas vaikas yra unikali asmenybė, turinti teisę augti, kurti ir pažinti pasaulį pagal savo ritmą, o mūsų pareiga – sudaryti jam tam palankiausias sąlygas. Ši Programa tampa priemone kurti kokybišką, įtraukų ir vertybėmis grįstą ugdymo(si) kelią kiekvienam vaikui.

Programos konceptualus modelis (1 pav.) atspindi vaiko visapusiško ugdymo(si) pagrindus – žaismingumą, patirtinį mokymąsi ir kūrybinę raišką. Šie trys ugdymo ramsčiai susiję su vaikui svarbiausiomis patirtimis: tyrinėjimu ir atradimais, emociniu saugumu, estetinė aplinka. Modelyje akcentuojama bendrystė su šeima, socialinių ryšių svarba ir refleksijos reikšmė – visa tai padeda vaikui pažinti save, kitus ir aplinkinį pasaulį. Modelio pagrindą sudaro vertybės – pagarba, įvairovė ir orumas, kurios užtikrina vaiko įtrauktį, savivertę ir prasmingą ugdymąsi.

1 pav. Programos „Augame kartu“ konceptualaus modelio schema

Ugdymo(si) procesą grindžiančios vertybės

Programa grindžiama šiomis pagrindinėmis vertybėmis:

- **Vaiko orumas** – pripažįstama kiekvieno vaiko nelygstama vertė, autentiškumas ir unikalumas. Vaikas matomas kaip savita, auganti asmenybė, vertinama dėl to, koks jis yra.
- **Vaiko gerovė** – kiekvienam vaikui siekiama užtikrinti saugią, sveiką, harmoningą aplinką. Puoselėjama darna su savimi, kitais ir aplinką supančia kultūrine, socialine bei fizine aplinka.
- **Saviraiškos laisvė** – skatinamas kiekvieno vaiko kūrybinis potencialas ir laisvė išreikšti save per įvairias raiškos formas. Vaikas turi teisę kalbėti, kurti, mąstyti ir veikti laisvai, atsižvelgiant į jo amžių ir galimybes.
- **Lygiavertis dalyvavimas** – ugdymas grindžiamas pagarbiais, abipusiais santykiais. Sudaromos kuo palankesnės sąlygos kiekvienam vaikui dalyvauti ugdymo procese, pašalinant ugdymosi kliūtis.
- **Lygiateisiškumas ir teisingumas** – visiems vaikams užtikrinamos vienodos galimybės augti, mokytis ir tobulėti, nepaisant jų lyties, sveikatos, kultūrinės ar socialinės padėties. Skatinama įtrauktis, mažinama atskirtis, ginamos vaikų teisės Mokykloje ir už jos ribų.
- **Pagarba, tolerancija ir atvirumas įvairovei** – pripažįstama įvairovė kaip vertybė. Kuriama aplinka, kurioje kiekvienas vaikas jaučiasi priimtas, saugus ir skatinamas augti pagal savo galimybes.

- **Bendruomeniškumas, demokratija ir pilietiškumas** – kuriama demokratiška ugdymo aplinka, kurioje ugdomas bendruomeniškumo jausmas, atsakomybė už save ir kitus, pagarba kitų nuomonei.

- **Kultūrinis tapatumas** – puoselėjamos tautinės, kalbinės ir etnokultūrinės šaknys. Vaikas skatinamas didžiuotis savo šalimi, suvokti save kaip jos kultūros kūrėją ir pagarbiu žvilgsniu priimti kitų kultūrų savitumą.

- **Tėvai – svarbiausi vaikų ugdytojai.** Su tėvais tariamasi dėl vaikų ugdymo tikslų, rezultatų ir proceso. Atsižvelgiama į jų lūkesčius, vaikų individualias galias ir patirtis.

- **Pedagogų profesionalumas** – tai esminė kokybiško ikimokyklinio ugdymo sąlyga. Profesionalūs, bendradarbiaujantys pedagogai kuria įtraukią, jautrią ugdymo aplinką kiekvienam vaikui.

Programos vizija

Programa siekia ugdyti kūrybingą, smalsų, tyrinėjantį ir laimingą vaiką, kuris auga saugioje, įtraukioje ir bendruomeniškoje aplinkoje. Mūsų tikslas – padėti vaikui pažinti save, kitą ir pasaulį, augant per žaidimą, patirtį ir bendravimą.

Programos misija

Kuriame ugdymo kultūrą, grindžiamą partneryste su vaiku ir šeima, kurioje kiekvienas vaikas yra vertinamas, girdimas ir palaikomas. Skatiname vaiko saviraišką, emocinę gerovę ir aktyvų dalyvavimą bendruomenės gyvenime.

Vaiko ugdymo(si) kontekstai

Siekiant holistinio, visapusiško vaiko ugdymo, Programa grindžiama įvairiais ugdymo(si) kontekstais, kurie padeda vaikui pažinti pasaulį ir save, ugdyti socialinius ryšius bei kurti prasmingas patirtis:

- **Tyrinėjimo kontekstas** – vaikas aktyviai tyrinėja aplinką, gamtą, reiškinius, išbando, eksperimentuoja ir atranda.

- **Kultūrinių dialogų kontekstas** – vaikai supažindinami su lietuvių liaudies tradicijomis, kalendorinėmis šventėmis, vietos identitetu, kultūros paveldu.

- **Žaismės kontekstas** – ugdymas vyksta per žaismę – tiek spontanišką, tiek struktūruotą. Žaidimas laikomas svarbiausia vaikų veikla, leidžiančia mokytis natūraliai.

- **Kūrybos kontekstas** – skatinama vaiko vaizduotė ir saviraiška per meną, judesį, muziką, kūrybinius eksperimentus.

- **Socialinės partnerystės kontekstas** – vaikas mokosi būti grupės dalimi, bendradarbiauja, kuria santykius su bendraamžiais ir suaugusiais.

- **Refleksijos kontekstas** – vaikas skatinamas pažinti savo jausmus, patirtis, gebėjimus, mokytis įsivertinti ir išreikšti save.

Vaikų poreikiai

Programa sukuria palankias sąlygas tenkinti pagrindinius kiekvienam vaikui svarbius poreikius, kurie sudaro prielaidas visapusiškai raidai:

- **Žaidimo poreikis.** Vaikui svarbu turėti pakankamai laisvės, laiko, erdvės ir draugų žaidimui. Per žaidimą vaikai kuria savo kultūrą, mokosi bendrauti, spręsti problemas, ugdo vaizduotę. Pripažįstama žaidimo, kaip savarankiškos vaikų veiklos, nelygstama vertė. Pedagogai stebi žaidimą ir jautriai į jį įsitraukia, padėdami vaikui augti per žaismę.

- **Saugumo poreikis.** Vaikui svarbu jaustis saugiam, matomam, girdimam ir priimamam. Saugumo samprata apima ne tik fizinį, bet ir emocinį saugumą. Vaikai skatinami rūpintis savimi ir aplinkiniais pagal savo amžių ir galimybes.

- **Draugystės poreikis.** Vaikui būtina patirti bendrumą, priklausymą grupei, priėmimą. Ugdymo(si) aplinka kuriama taip, kad skatintų draugiškus socialinius santykius, pagarbų bendravimą, konfliktų sprendimą ir bendradarbiavimą.

- **Komunikavimo poreikis.** Vaikui svarbu turėti galimybę išreikšti save – emocijas, mintis, idėjas – žodžiu, kūnu, kūryba, muzika ar kitais būdais. Skatinamas įvairiapusis, pagarbus ir prasmingas bendravimas bei dialogas.

- **Pažinimo poreikis.** Vaiko smalsumas, noras tyrinėti ir pažinti yra ugdymo varomoji jėga. Patirtinės veiklos padeda vaikams konstruoti asmeninį pasaulio pažinimą, suprasti save ir aplinką.

- **Kūrybinės saviraiškos poreikis.** Kiekvienas vaikas turi galimybę tyrinėti savo kūrybinį potencialą per įvairias menines, judesio ar kitokias raiškos formas. Skatinamos ir spontaniškos, ir planuotos kūrybinės situacijos. Pedagogai, remdamiesi savo stiprybėmis, padeda kiekvienam vaikui atskleisti savo unikalumą, įtraukdami ir vaikus, turinčius specialiųjų ugdymosi poreikių.

Šių poreikių atliepimas sudaro pagrindą vaiko savijautai, augimui ir sėkmingam ugdymuisi.

Pedagogų ir kitų specialistų pasirengimas

Ikimokyklinio ir jungtinėje ikimokyklinio / priešmokyklinio ugdymo grupėse dirba kvalifikuoti, vaikų raidą ir ugdymą išmanantys pedagogai – kiekvienoje grupėje dirba po du mokytojus, atitinkančius pareigybių aprašymuose nustatytus reikalavimus. Ugdytiniai gauna reikiamą švietimo

pagalbą – ją teikia specialusis pedagogas ir logopedas, kurie padeda atpažinti bei tenkinti individualius ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

Ikimokyklinį ugdymą praturtina neformaliojo ugdymo specialistai – šokio, muzikos ir anglų kalbos mokytojai. Visi mokytojai geba planuoti šiuolaikinius vaiko poreikius atitinkantį ugdymo procesą, diferencijuoti veiklas pagal vaikų gebėjimus, vertinti jų pasiekimus bei pažangą.

Pedagogai nuolat tobulėja – dalyvauja profesiniuose mokymuose, kvalifikacijos kėlimo renginiuose, seminaruose, dalijasi gerąja patirtimi Mokyklos, miesto, rajono ir šalies lygmeniu. Jie atviri refleksijai, naujovėms, ugdymą grindžia į vaiką orientuotomis strategijomis, bendradarbiauja tarpusavyje ir su šeima.

Ikimokyklinio ugdymo kontekstas ir vaikų poreikiai

Mokyklos Šilėnų skyriuje ikimokyklinis ugdymas teikiamas 2–5 metų vaikams, atsižvelgiant į jų raidos tarpsnius, individualius bei specialiuosius ugdymosi poreikius.

Šiuolaikiniai vaikai auga greitai kintančioje, informacijos kupinoje ir skaitmeninėje aplinkoje. Jie yra smalsūs, aktyvūs, imlūs naujovėms, greitai mokosi, domisi technologijomis, trokšta pripažinimo ir saviraiškos. Ši vaikų karta linkusi veikti savarankiškai, eksperimentuoti, ieškoti įdomių patirčių.

Vaikai, turintys specialiųjų ugdymosi poreikių, pasižymi individualia raida, unikaliomis pažinimo, komunikacijos, elgesio ar motorikos savybėmis. Nors jų ugdymo kelias gali skirtis, pagrindinis tikslas lieka toks pat kaip visų vaikų – skatinti savarankiškumą, stiprinti mokėjimo mokytis gebėjimus, lavinti įgūdžius ir atskleisti kiekvieno vaiko potencialą.

Šiems vaikams taikomos individualizuotos ugdymo strategijos – diferencijuojamas ugdymo turinys, pritaikomi metodai, ugdymo priemonės ir aplinka. Dėmesys skiriamas ne rezultatų lyginimui su kitais vaikais, bet individualiai pažangai – asmeniniam augimui ir pasiekimams, palyginus su ankstesne vaiko raida.

Svarbi ugdymo proceso dalis – konstruktyvus bendradarbiavimas su vaiko šeima. Geriausių rezultatų pasiekama tada, kai pedagogai, specialistai ir tėvai veikia nuosekliai: derina ugdymo metodus, tempą, taiko alternatyvius sprendimus, naudoja specialiąsias priemones. Toks partnerystės modelis kuria vaikui saugią, palaikančią ir jo asmeniniam augimui palankią ugdymo aplinką.

Požiūris į vaiką ir jo ugdymą

Vadovaujantis Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija (ratifikuota Lietuvoje 1995 m. liepos 3 d. įstatymu Nr. I-983), Programoje laikomasi nuostatos, kad kiekvienas vaikas yra aktyvus savo ugdymo(si) proceso dalyvis. Vaikams sudaromos sąlygos išsakyti nuomonę, dalyvauti sprendimų priėmimo, siūlyti idėjas, rinktis veiklas ir ugdymosi būdus, kurie jiems artimiausi ir prasmingi.

Ugdymo turinys planuojamas ir organizuojamas individualiai – atsižvelgiant į vaikų poreikius, interesus, patirtį ir mokymosi stilių. Vaiko balsas, patirtys ir iniciatyvos integruojamos į ugdymo(si) turinį, o pats ugdymas orientuojamas į vaiko socialinį, emocinį ir pažintinį augimą. Aplinka, kurioje vyksta ugdymas, kuriama demokratiška, palaikanti, saugi – tokia, kurioje vaikas jaučiasi vertinamas, girdimas ir svarbus.

Ugdymo veiklų organizavimo tikslai

Ugdymo(si) veiklos organizuojamos taip, kad skatintų vaikų aktyvų įsitraukimą, džiugias patirtis ir prasmingą mokymąsi. Pagrindiniai organizavimo tikslai:

1. Sudaryti sąlygas vaikams kurti, keisti ir pertvarkyti ugdymosi aplinką pagal savo idėjas, poreikius ir patirtis.
2. Kurti ugdymo(si) situacijas, kupinas žaismės, atradimų, nuotykių ir kūrybiškumo, kurios skatintų vaikų vidinę motyvaciją.
3. Ugdyti vaikų gebėjimą tyrinėti, spręsti problemas, eksperimentuoti ir taikyti kritinį mąstymą kasdienėse situacijose.
4. Skatinti bendradarbiavimą – veiklą grupėse, komandose ar porose, mokymąsi iš vienas kito.
5. Palaikyti vaikų iniciatyvumą – kelti klausimus, ieškoti informacijos, patiems atrasti atsakymus.
6. Užtikrinti ugdymosi priemonių įvairovę – naudoti šiuolaikiškas, vaikų poreikius ir pomėgius atitinkančias priemones bei žaislus.

Tėvų ir bendruomenės poreikiai

Dauguma šeimų augina vaikus palankioje socialinėje aplinkoje, aktyviai dalyvauja jų ugdyme ir kelia įvairius lūkesčius ikimokykliniam ugdymui. Vieniems svarbiausia – visapusiškas vaiko tobulėjimas, gebėjimų ir talentų plėtojimas, kiti akcentuoja emocinę gerovę – meilę, šiltą bendravimą, saugią aplinką. Taip pat tikimasi, kad ugdymo įstaiga padės ugdyti savarankiškumą, bendravimo įgūdžius, domėjimąsi aplinka bei prireikus – suteiks specialistų pagalbą. Ne mažiau svarbūs ir praktiniai aspektai – sveika mityba, aktyvus judėjimas, meninė, kalbinė ir pažintinė veikla, tradicinių švenčių puoselėjimas bei edukacinės išvykos. Atsižvelgiant į šeimų poreikius, Mokykloje kuriama konstruktyvi partnerystė tarp administracijos, pedagogų ir tėvų. Stengiamasi laiku reaguoti į šeimų lūkesčius, užtikrinti vaikų emocinį saugumą, palaikyti jų kūrybinį augimą ir teikti nuoseklią švietimo pagalbą.

Programos teisinis ir metodinis pagrindas

Programa parengta remiantis Lietuvos Respublikos švietimo įstatymu, Vaiko teisių apsaugos pagrindų įstatymu, Jungtinių Tautų vaiko teisių konvencija, atnaujintomis Ikimokyklinio ugdymo gairėmis, metodinėmis rekomendacijomis „*Žaismė ir atradimai*“, Ikimokyklinio ugdymo pasiekimų aprašu bei kitais aktualiais nacionaliniais dokumentais.

II SKYRIUS

IKIMOKYKLINIO UGDYMO PRINCIPAI

Ikimokyklinio ugdymo procese skatinamas vaikų gebėjimas tyrinėti, kelti klausimus, ieškoti atsakymų, spręsti problemas, siūlyti kūrybinius sprendimus. Pedagogas kuria sąlygas vaikų kritiniam mąstymui ir tyrinėjimui, integruoja veiklas, kuriose vaikai gali eksperimentuoti ir atrasti. Atsižvelgiant į šiuolaikines filosofines ir psichologines ugdymo kryptis, taip pat į modernios edukacijos rekomendacijas, Programos turinys ir jo įgyvendinimas grindžiamas šiais principais:

1. Ugdymo(si) ir priežiūros vienovė. Ikimokyklinio ugdymo procese ugdymas ir priežiūra yra neatsiejami. Kiekviena sąveika – tiek suplanuota, tiek spontaniška – tampa ugdanti ir turtinanti vaiko patirtį. Saugus, nuolatinis emocinis ryšys su pedagogais yra būtina visapusiškos vaiko raidos prielaida.

2. Vaiko raidos ir ugdymo(si) dermė. Ugdymo(si) procesas atliepia kiekvieno vaiko raidos tarpsnį, patirtį, gebėjimus bei poreikius, užtikrina visapusišką – fizinę, emocinę, socialinę, pažintinę, komunikacinę ir meninę – raidą.

3. Žaismingumas. Žaismingumas – tai esminis vaikų ugdymo(si) bruožas. Žaidimas laikomas svarbiausia, autentiška ir savaiminga vaiko veikla, kurioje atsiskleidžia tyrinėjimas, fantazija, kūryba ir mokymasis.

4. Sociokultūrinis kryptingumas. Ugdymas grindžiamas žmogiškosiomis, tautinėmis ir pilietinėmis vertybėmis. Vaikai skatinami dalyvauti kultūriniame gyvenime, pažinti savąją kultūrą ir būti atviriems įvairovei.

5. Integralumas. Siekiama vientisos vaiko asmenybės plėtotės – visų raidos sričių (fizinės, emocinės, socialinės, pažintinės) ugdymas integruojamas ir grindžiamas visuminiu požiūriu į vaiką.

6. Įtrauktis. Kiekvienam vaikui sudaromos sąlygos ugdytis, atsiskleisti, patirti sėkmę, gauti reikiamą pagalbą, atsižvelgiant į jo individualius ir specialiuosius ugdymosi poreikius.

7. Kontekstualumas. Vaikų ugdymas vyksta jų artimiausioje – socialinėje, kultūrinėje, kalbinėje ir gamtinėje – aplinkoje. Siekiama, kad ugdymo(si) patirtys būtų aktualios, prasmingos ir įtraukiančios.

8. Vaiko ir mokytojo bendradarbiavimas. Ugdymo(si) turinys ir veiklos planuojamos bendradarbiaujant su vaikais, atsižvelgiant į jų iniciatyvas, poreikius ir nuomonę. Vaikai įtraukiami į sprendimų priėmimą.

9. Lėtasis ugdymas(is). Vaikams suteikiama pakankamai laiko tyrinėti, kurti, reflektuoti. Skatinamas gilus įsitraukimas į veiklas, patyrimų įsisavinimas, džiaugsmas atradimais ir kasdienėmis smulkmenomis.

10. Reflektyvus ugdymas(is). Pedagogas drauge su vaikais apmąsto jų veiklas, emocijas, patirtis, analizuoja ugdymosi eigą ir numato tolesnius žingsnius. Mokytojai reflektuoja savo pedagoginius sprendimus ir jų poveikį vaikų ugdymuisi.

11. Šeimos ir Mokyklos partnerystė. Su tėvais tariamasi dėl vaikų ugdymo tikslų, organizavimo, lūkesčių. Siekiama glaudaus bendradarbiavimo, aktyvaus šeimos įsitraukimo į ugdymo procesą, vaikų individualių galių stiprinimo.

Šie principai taikomi nuosekliai planuojant ir įgyvendinant ugdymo turinį, parenkant metodus ir priemones, kuriant aplinką, bendradarbiaujant su šeima bei vietos bendruomene. Jie užtikrina, kad ugdymo(si) procesas būtų visapusiškas, įtraukus ir atlieptų kiekvieno vaiko poreikius bei gebėjimus.

III SKYRIUS

TIKSLAS, UŽDAVINIAI, UGDYMO (SI) REZULTATAI

Vaiko ugdymo(si) procesas Mokykloje grindžiamas visuminės raidos samprata, todėl siekiama kryptingai formuoti esmines kompetencijas, reikalingas vaiko sėkmingai saviraiškai, santykiui su aplinka, mokymuisi ir gyvenimui. Programai keliama tikslas ir uždaviniai padeda nuosekliai planuoti vaikų ugdymą bei užtikrinti jų augimą emociškai, socialiai, pažintinėje ir kūrybinėje srityse.

Tikslas – atsižvelgiant į vaiko individualią raidą, patirtį ir prigimtines galias, padėti jam ugdytis savarankiškumą, sveikos gyvensenos įgūdžius, pozityvaus bendravimo gebėjimus, kūrybiškumą, aplinkos ir savo šalies pažinimą bei mokėjimo mokytis pradmenis.

Uždaviniai:

1. Tenkinti vaikų pagrindinius poreikius, saugoti ir stiprinti jų fizinę bei psichinę sveikatą, skatinti judėjimą ir fizinį aktyvumą.

2. Ugdyti vaikų kūrybiškumą, estetinį jautrumą, pagarbą kultūriniam paveldui, sudaryti sąlygas saviraiškai per meną ir kitas išraiškos formas.

3. Kurti saugią, vaikų poreikius atitinkančią, kūrybiškumą ir aktyvumą skatinančią ugdymo(si) aplinką.

4. Organizuoti ugdymą(si) derinant kryptingą pedagogo veiklą ir spontanišką vaiko iniciatyvą, taikyti patirtinio mokymosi metodus (projektus, tyrinėjimus, išvykas, eksperimentus ir kt.), žaidimą laikant pagrindine ugdymo(si) forma.

5. Ugdyti vaikų socialinius įgūdžius: bendravimą, problemų sprendimą, planavimą, savitarpio pagalbą.

Rezultatai

Atsižvelgiant į kiekvieno vaiko individualius poreikius ir gebėjimus, sudaromos sąlygos nuosekliai ugdyti asmenines, socialines, pažintines, kūrybines ir sveikos gyvensenos kompetencijas. Siekiama, kad vaikas:

- pasitikėtų savimi ir savo galimybėmis;
- gebėtų bendrauti ir bendradarbiauti su kitais;
- būtų smalsus, aktyvus, gebėtų tyrinėti ir spręsti problemas;
- gebėtų kūrybiškai reikšti mintis, jausmus ir idėjas;
- ugdytųsi atsakingą požiūrį į save, aplinką, sveikatą;
- patirtų mokymosi sėkmę ir džiaugsmą, būtų pasirengęs mokytis toliau.

IV SKYRIUS

UGDYMO (SI) TURINYS, PROCESAS IR APLINKOS

Mokyklos ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindas grindžiamas visuminiu ugdymu(si), universaliu dizainu mokymuisi, žaidimu ir patyrimine veikla. Šios keturios kryptys sudaro ugdymo(si) proceso branduolį ir yra nuosekliai įgyvendinamos kasdienėje vaikų veikloje, užtikrinant visapusišką vaiko raidą.

Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindo komponentai

Komponentas	Pavadinimas	Apibrėžtis
Pagrindinė ikimokyklinio ugdymo kryptis	Visuminis ugdymas(is)	Pagrindinė ikimokyklinio ugdymosi kryptis, kuri lemia vaikų emocijų, socialinių, fizinių, pažinimo, kalbos, kūrybos potencialių galių harmoningą plėtojimąsi. Užtikrina balansą

		tarp atskirų ikimokyklinio ugdymo(si) sričių ir tarp ugdymosi ir ugdymo proceso.
Ugdymo veikla	Žaidimas	Vaiko kuriama ir valdoma veikla, kai sujungiamos visos įgytos ir plėtojamos galios. Ugdymo įstaigoje kuriama žaidimo kultūra, skatinanti žaisti, kurti ir bendradarbiauti. Siekiama savarankiško žaidimo ir prasmingo ugdymosi dermės.
Ugdymo veikla	Patyriminės veiklos	Vaiko ugdymasis darant, veikiant, pajaučiant, stebint, tiriant, eksperimentuojant, modeliuojant, kuriant, komunikuojant, reflektuojant savo patirtis ir atradimus.
Įtraukiojo ugdymo organizavimo prieiga	Universalus dizainas mokymuisi	Užtikrina kiekvieno vaiko sėkmingą ugdymąsi per įtraukią ugdymo organizavimo prieigą. Padeda pritaikyti ugdymą pagal individualius skirtumus, kokybiškai įgyvendinti ugdymo(si) proceso kryptis.

1 lentelė. Ikimokyklinio ugdymo(si) pagrindo komponentai

Šie komponentai apibrėžia ne tik ugdymo turinį, bet ir organizavimo principus, padedančius užtikrinti, kad kiekvienas vaikas galėtų augti ir mokytis saugioje, įtraukliai organizuotoje, kūrybiškumą ir patirtį skatinančioje aplinkoje.

Ugdymo turinio struktūra

Ugdymo turinys grindžiamas visuminio ugdymo(si) samprata, apimančia svarbiausias vaiko raidos sritis. Turinys struktūruojamas į penkias pagrindines ugdymo(si) sritis:

- Mūsų sveikata ir gerovė;
- Aš ir bendruomenė;
- Aš kalbų pasaulyje;
- Tyrinėju ir pažįstu aplinką;
- Kuriu ir išreiškiu.

Ugdymo sritys apima esmines vaiko gyvenimo sferas– nuo fizinės ir emocinės savijautos iki kalbinės, socialinės, pažintinės ir kūrybinės raiškos. Ugdymo(si) sritys yra tarpusavyje susijusios, viena

kitą papildančios ir sudarančios darnią visumą, leidžiančią kiekvienam vaikui augti harmoningai ir prasmingai.

Kiekviena ugdymo(si) sritis apibrėžiama per tris komponentus (žr. pav. 2): turinį, vertybines nuostatas ir pasiekimų sritis. Turinys nusako teminį kontekstą ir ugdymo kryptį, vertybinės nuostatos formuoja ugdymo(si) esmę – vaikų požiūrį į save, kitus, aplinką, o pasiekimų sritys susiejamoms su nacionalinėje programoje nustatytomis kompetencijų grupėmis. Toks struktūravimas užtikrina kryptingą ir integruotą ugdymo(si) turinį, leidžiantį pedagogui lanksčiai kurti vaikų ugdymo aplinką ir planuoti veiklas, atliepiančias jų individualius poreikius.

2 pav. Ikimokyklinio ugdymo sritys.

Specialiųjų ugdymosi poreikių turinčių vaikų ugdymas(is)

Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymosi poreikių, ugdymas grindžiamas Ikimokyklinio ugdymo programa, ją individualizuojant. Atsižvelgiama į:

- Mokyklos Vaiko gerovės komisijos (VGK) rekomendacijas;
- Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnybos išvadas;

- Tėvų (globėjų) lūkesčius.

Ugdymo planavimas

Ugdymo planavimas grindžiamas teminiu principu, orientuotu į ugdytinas sritis ir vaiko visuminę raidą. Ugdymo turinys planuojamas kūrybiškai ir tikslingai, atsižvelgiant į šiuos pagrindinius kontekstus:

- Metų laikų kaita – remiamasi gamtos ciklais, sezoniškumu, vaikams aktualiais reiškiniais (pavasaris – atgimimas, rudenį – derlius ir kt.);
- Kalendorinės ir tradicinės šventės – integruojamos svarbios kultūrinės datos (pvz., Kalėdos, Užgavėnės, Joninės, Valstybės šventės), stiprinant tautinį identitetą ir bendruomeniškumą;
- Vaikų patirtys ir aktualijos – reaguojama į vaikų kasdienybę, interesus, emocijas, šeimos kontekstą (pvz., draugystė, saugumas, gyvūnai);
- Integruojamos programos ir prioritetai – derinama su Mokyklos vykdomomis iniciatyvomis (sveikatos stiprinimas, kultūrinis pažinimas, projektinė veikla ir pan.).

Pedagogai ugdymą planuoja laisvai ir kūrybiškai, naudodamiesi metodine medžiaga, ugdymo priemonėmis ir atliepdami vaikų poreikius bei interesus. Planavimo forma gali būti diferencijuota, koreguojama, o galutinai tvirtinama Mokyklos mokytojų tarybos posėdyje.

Vaikų ugdymosi pasiekimai

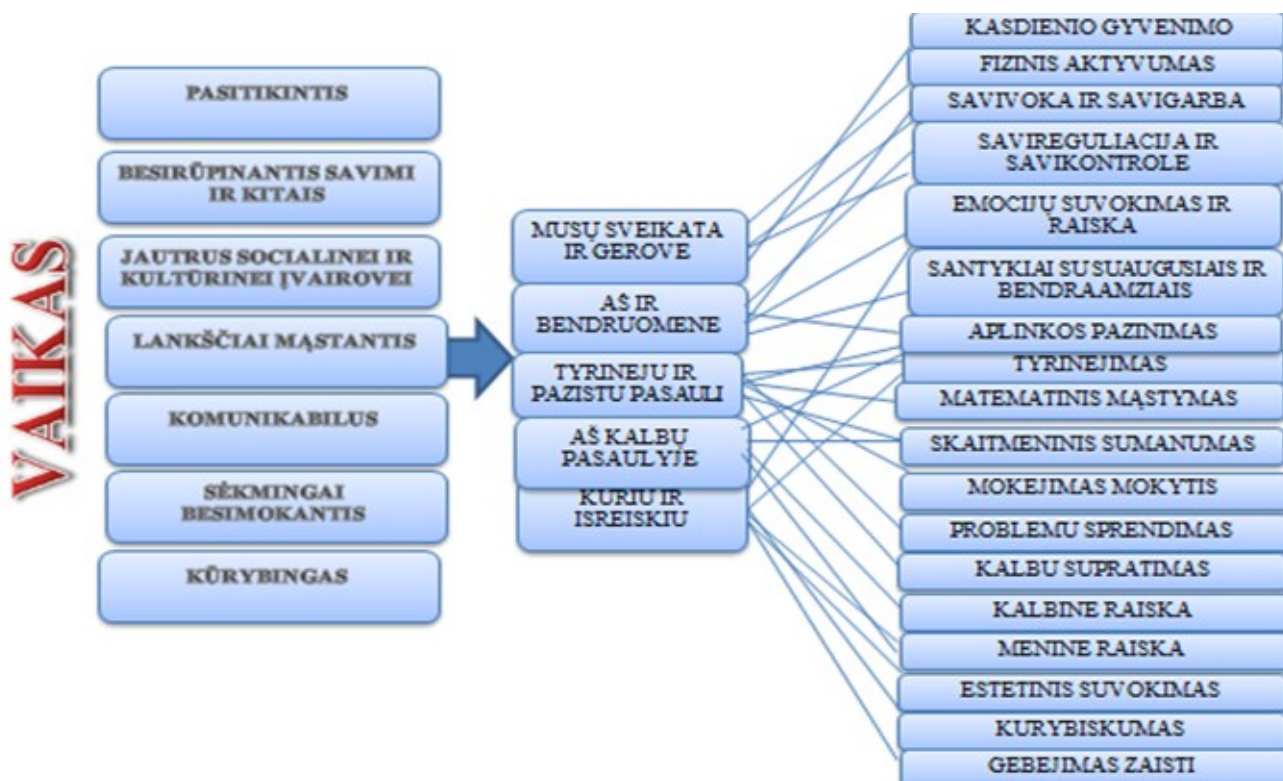
Vaikų ugdymosi pasiekimų stebėjimas ir įšivertinimas yra svarbus ugdymo(si) proceso komponentas, padedantis užtikrinti individualią pažangą ir ugdymo kokybę. Vaikų pasiekimai apima:

- žinias;
- įgūdžius;
- vertybines nuostatas;
- elgesio motyvus;
- gebėjimą taikyti įgytas patirtis.

Pasiekimų struktūrą sudaro 18 sričių, kurios atspindi visus svarbiausius vaiko raidos aspektus: nuo kasdienio gyvenimo įgūdžių, fizinio aktyvumo, savireguliacijos, kalbinės ir meninės raiškos iki tyrinėjimo, problemų sprendimo ir gebėjimo žaisti. Kiekvienam vaikui pasiekimų žingsniavimas planuojamas individualiai, pagal unikalią jo raidą ir asmeninius poreikius.

Vaiko pasiekimų sritys yra tiesiogiai susietos su ugdymo(si) sritimis ir vaiko asmeninėmis savybėmis. 3 paveikslas vaizdžiai atskleidžia ryšį tarp to, koks vaikas yra (pvz., pasitikintis,

kūrybingas, lankstus), kokiose ugdymo(si) srityse jis ugdomas ir kokias kompetencijas pasiekia. Tai padeda pedagogui tikslingai formuoti ugdymo(si) turinį ir pasirinkti tinkamas priemones.

3 pav. Vaiko ugdymo(si) sėkmės modelio schema.

Pasiekimų struktūros tikslas – padėti vaikui augti pasitikinčia, kūrybinga, socialiai jautria, lanksčiai mąstančia, komunikabilia ir sėkmingai besimokančia asmenybe. Toks nuoseklus ryšys tarp asmeninių savybių, ugdymo(si) sričių ir pasiekimų leidžia kurti integruotą, kryptingą ir vaiko poreikius atitinkantį ugdymo procesą.

Ugdymo(si) metodai

Ikimokyklinio ugdymo(si) procese pedagogai taiko įvairius metodus, atliepiančius vaikų individualius poreikius, ugdymosi stilių ir raidą. Pasirenkami metodai skatina vaikų aktyvų dalyvavimą, smalsumą, savarankišką pažinimą bei patirtinį mokymąsi. Ugdymo metodai grindžiami žaidimo, tyrinėjimo, kūrybos ir bendravimo principais. Metodų įvairovė leidžia sukurti vaikui prasmingą, įtraukiančią ir džiaugsmingą ugdymosi patirtį. Pedagogai lanksčiai derina skirtingus metodus, pritaikydami juos įvairioms situacijoms ir veiklų pobūdžiui.

Ugdymo metodų	Pagrindinis tikslas	Taikymo pavyzdžiai
---------------	---------------------	--------------------

grupė		
Žodiniai metodai	Lavinti vaikų kalbinę raišką, plėsti žodyną, ugdyti gebėjimą klausyti ir suprasti	Pasakojimas, pokalbis, diskusija, pasakos sekimas, garsinis skaitymas
Vaizdiniai metodai	Skatinti pažinimą per stebėjimą, formuoti sąsajas tarp vaizdo ir sąvokos	Iliustracijų analizė, demonstravimas, vaizdo įrašų peržiūra, gamtos objektų stebėjimas
Patyriminiai metodai	Sudaryti sąlygas pažinti per asmeninę patirtį, veiklą ir tyrinėjimą	Ekskursijos, žygiai, eksperimentai, edukacijos, meniniai plenerai, kūrybinės dirbtuvės
Kūrybiniai metodai	Skatinti kūrybiškumą, iniciatyvumą, problemų sprendimą ir saviraišką	Minčių lietus, idėjų generavimas, problemų sprendimas, vaikų iniciatyvos

2 lentelė. Ugdymo metodų grupės ikimokykliniame ugdyme.

Šios ugdymo metodų grupės padeda kurti įvairialypį, vaikų poreikius atliepiantį ugdymo procesą, skatinantį aktyvų dalyvavimą, patirtinį mokymąsi ir kūrybišką mąstymą.

Ugdymo metodų taikymas glaudžiai siejasi su vaiką supančia ugdymo(si) aplinka, kuri tampa ne tik fizine erdve, bet ir aktyviu ugdymosi dalyviu. Aplinka turi padėti vaikui tyrinėti, veikti, žaisti, klysti ir kurti – tai erdvė, kurioje taikomi metodai įgyja prasmę ir poveikį. Todėl, planuodami ugdymą, pedagogai lygiagrečiai mąsto ne tik apie metodus, bet ir apie jų įgyvendinimo aplinkybes, vaikų patirtis ir sąlygas, kurias gali pasiūlyti skirtingos erdvės tiek viduje, tiek lauke.

Ugdymo(si) aplinka

Ugdymo(si) aplinka yra neatsiejama ir esminė ugdymo proceso dalis, turinti tiesioginę įtaką vaiko raidai, emocinei gerovei, motyvacijai, mokymuisi ir saviraiškai. Todėl aplinka kuriama laikantis šių principų:

- **saugi, jauki ir įtrauki**, skatinanti vaiko emocinį saugumą, pasitikėjimą savimi ir kitais;
- **atitinkanti vaikų amžių, individualius gebėjimus ir poreikius**, leidžianti vaikui veikti savarankiškai ar bendradarbiaujant su kitais;
- **dinamiška ir nuolat atnaujinama**, atliepianti ugdomosios veiklos tematiką ir metų laikus;
- **skatinanti tyrinėjimą, kūrybiškumą, judėjimą, žaidimą**, kviečianti vaikus būti aktyviems, kuriantiems ir smalsiems.

Aplinkoje stengiamasi naudoti **natūralias medžiagas** iš artimiausios aplinkos ir gamtos, taip pat **įvairias technines ir interaktyvias priemones**, atitinkančias vaikų interesus ir šiuolaikinio pasaulio realijas.

Ugdymo(si) procesas vyksta ne tik grupės patalpoje, bet ir kitose Mokyklos erdvėse: salėje, koridoriuose, bibliotekoje, lauko aikštelėse, edukacinėse zonose bei už Mokyklos ribų. Kiekviena aplinka planuojama taip, kad vaikas galėtų **liesti, išbandyti, tyrinėti** ir patirti kuo įvairesnių pojūčių.

Ugdymo(si) priemonės

Ikimokyklinio ugdymo(si) procesui naudojamos įvairios, apgalvotai parinktos ir pedagogiškai vertingos ugdymo(si) priemonės, kurios padeda vaikams pažinti aplinką, veikti savarankiškai ir bendradarbiauti, tyrinėti, kurti ir atrasti. Priemonės sudaro sąlygas visapusiškai lavinti vaikų fizinius, pažintinius, kūrybinius ir socialinius-emocinius gebėjimus. Jos parenkamos atsižvelgiant į vaikų amžių, interesus, poreikius bei ugdymo tikslus.

Priemonės išdėstomos taip, kad būtų pasiekiamos ir prieinamos vaikams – tai skatina jų iniciatyvumą, savarankiškumą, smalsumą ir motyvaciją veikti. Ugdymo(si) erdvė organizuojama kaip aktyvi mokymosi aplinka, kurioje vaikai gali laisvai pasirinkti veiklą, eksperimentuoti, bandyti, klysti ir vėl bandyti, kurti bei mokytis per žaidimą.

Pagrindinės ugdymo(si) priemonės:

- žaislai ir žaidimai (lavinamieji, loginiai, kūrybiniai, teminiai);
- įvairios gamtinės, buitinės ir kūrybinės medžiagos (antrinės žaliavos, tekstilė, medis, smėlis, molis ir kt.);
- daiktai ir jų modeliai (namų apyvokos, transporto, profesijų atributika);
- sporto ir judėjimo priemonės (kamuoliai, lankai, pusiausvyros takai, kliūčių ruožai);
- muzikiniai instrumentai ir garso šaltiniai;
- knygos, paveikslėliai, enciklopedijos, nuotraukos, žemėlapiai;
- laboratoriniai rinkiniai ir tyrinėjimo įrankiai (padidinimo stiklai, termometrai, sėklų stebėjimo priemonės ir kt.);
- skaitmeninės, interaktyvios ir techninės ugdymo(si) priemonės;
- šventinė atributika, kalendorinių švenčių priemonės.

Priemonės naudojamos tiek individualiose, tiek grupinėse veiklose, tiek vidaus, tiek lauko erdvėse, kur ugdymas(is) natūraliai susilieja su kasdiene vaikų patirtimi. Ugdymo(si) priemonės nuolat peržiūrimos, atnaujinamos, papildomos, reaguojant į kintančius vaikų poreikius, ikimokyklinio ugdymo programos tikslus, visuomenėje vykstančius socialinius, kultūrinius, technologinius pokyčius.

Ugdymo(si) kontekstai

Mokytojas, reaguodamas į kiekvieno vaiko pažintines, emocines ir socialines reikmes, atsižvelgdamas į individualią vaiko raidą, kuria prasmingus ugdymo(si) kontekstus. Taikomos įvairios individualizuotos strategijos, kurios skatina vaiko asmenybės augimą, palaiko žaidimą kaip pagrindinę veiklą ir aktyvina vaikų mokymosi procesą.

Vaikų ugdymas(is) vyksta įvairiose Mokyklos vidaus ir lauko aplinkose: grupėje, koridoriuose, salėje, bibliotekoje, kieme. Taip pat ugdymo(si) procesas vykdomas ir už įstaigos ribų – muziejuose, bibliotekose, kultūros centruose, bendruomenės objektuose. Kiekvienoje ugdymo aplinkoje formuojami vaiko emocinį ir fizinį saugumą užtikrinantys ugdymo(si) kontekstai. Juos aktyviai kuria ne tik mokytojas, bet ir pats vaikas – kaip aplinkos bendrakūrėjas.

Kuriant ugdymo(si) kontekstus, dėmesys telkiamas į vaikui prasmingą, estetiškai patrauklią, tyrinėti kviečiančią aplinką. Ji turi būti atvira vaikų iniciatyvoms ir leisti jiems patiems rinktis:

- veiklos pobūdį;
- medžiagas ir priemones;
- laiką bei vietą veiklai;
- dirbti savarankiškai ar bendradarbiaujant;
- įvairiais būdais pristatyti veiklos rezultatus.

Modeliuodami ugdymo(si) kontekstus, pedagogai planuoja daugialypes veiklas, numato galimas kliūtis ir tariasi dėl jų šalinimo. Didelis dėmesys skiriamas dialoginei vaikų, mokytojų ir kitų suaugusiųjų sąveikai. Ugdymo turinys integruojamas su kultūrine, socialine ir gamtine aplinka, pasitelkiant tiek iš anksto suplanuotas situacijas, tiek spontaniškai atsirandančias galimybes. Aplinka nuolat keičiasi, reaguodama į vaikų ugdymosi pažangą ir poreikius.

Žemiau pateikta 2 lentelė atskleidžia pagrindines ugdymo(si) kontekstų formavimo kryptis, kurios įgyvendinamos kasdieniame ugdymo procese. Ji padeda suprasti, kaip pedagogai planuoja aplinką, organizuoja veiklas ir sąveiką, pasitelkia kultūrinius, socialinius bei kalbinius išteklius, kad sukurtų vaikams motyvuojančią ir įtraukią ugdymosi erdvę.

Kryptis	Aprašymas
Žaismė	Kasdinių veiklų žaismingumo palaikymas, kuriant džiaugsmą bei nuostabos tyrinėjant, išbandant, eksperimentuojant, dalinantis potyriais.
Universalaus dizaino	Lanksti, visiems vaikams prieinama ugdymo(si) aplinka ir veiksmingas procesas, kuriame neapribojama nuo amžiaus, socialinių, kultūrinių, lingvistinių, sveikatos

mokymuisi	skirtumų. Sudaromos sąlygos žaisti, patirti ir ugdytis.
Tyrinėjimo ir gilaus mokymosi	Įtraukiama vaikus į aplinkos tyrinėjimą, skatinant giliau suprasti aplinkos objektus, reiškinius ir jų ryšius, atrasti pažinimo bei mokymosi būdus.
Kalbų įvairovė	Kuriamos ir palaikomos aplinkos sąlygos, padedančios rasti ir plėtoti skirtingas vaikų komunikavimo formas, įvardinti žodine ir nežodine raiška, kalbų pažinimą, teigiamas nuostatas susijusias su kalbų ir jų formų įvairove.
Realių ir virtualių aplinkų	Papildo ir praplečia realybės kontekstus alternatyviomis skaitmeninėmis galimybėmis patirti ir pažinti, plėtojant vaikų smalsumą, informatinį mąstymą.
Kūrybinių dialogų	Kūrybinis kontekstas kuriamas vaizduote, smalsumu, nuostabą keliančia aplinka. Vaikai patiria kūrybos laisvę, įsivertina netikėtumą, kūrybos džiaugsmą, iššūkius.
Kultūrinių dialogų	Vaikų įtraukimas į įvairius kultūrinius kontekstus, padedant suvokti savo individualų tapatumą, dalyvauti subkultūrose, etninėse ar tautinėse tradicijose, būti jų kūrėjais.
Judraus patyriminio ugdymosi	Vaikų judėjimo džiaugsmo ir kasdienio judrumo skatinimas, judraus mokymosi galimybių didinimas.

2 lentelė. Ugdymo(si) kontekstų kryptys

Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų sritys

Vadovaujantis Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu, ugdymo turinys organizuojamas taip, kad padėtų vaikui visapusiškai augti, pažinti save ir pasaulį, ugdytis įvairias kompetencijas. Kiekviena iš 18 pasiekimų sričių apima ne tik konkretų gebėjimų vystymą, bet ir vertybinių nuostatų formavimą, ugdančių vaiko asmenybę, emocinį intelektą, socialinį sąmoningumą bei pagarbius santykius su aplinka ir kitais:

1. Kasdienio gyvenimo įgūdžiai. Formuojama nuostata rūpintis savo sveikata ir saugumu. Gebėjimai: renkasi sveiką maistą, pavalgo savarankiškai, laikosi asmens higienos, palaiko tvarką, žino saugaus elgesio taisykles.

2. Fizinis aktyvumas. Skatinama judėjimo džiaugsmo ir fizinio aktyvumo nuostata. Gebėjimai: koordinuotai juda, meta, gauda kamuolį, šoka, atlieka judesius poroje ar grupėje, lavina smulkiąją motoriką.

3. Emocijų suvokimas ir raiška. Puoselėjama nuostata domėtis emocijomis. Gebėjimai: atpažįsta, įvardija emocijas, reaguoja į kitų jausmus, tinkamai išreiškia savo emocinę būseną.

4. Savireguliacija ir savikontrolė. Skatinama gebėjimo valdyti savo elgesį, dėmesį, emocijas nuostata. Gebėjimai: laikosi susitarimų, geba nusiraminti, elgiasi mandagiai.

5. Savivoka ir savigarba. Formuojama pasitikėjimo savimi ir pagarbaus santykio su kitais nuostata. Gebėjimai: pažįsta save, kalba apie pomėgius, priskiria save šeimai, bendruomenei, žino savo tautybę.

6. Santykiai su suaugusiaisiais ir bendraamžiais. Skatinama pagarba, bendrystė, bendradarbiavimas. Gebėjimai: pasitiki suaugusiais, draugauja su vaikais, priima skirtumus, atpažįsta elgesio pasekmes.

7. Aplinkos pažinimas. Formuojama nuostata pažinti ir džiaugtis aplinka. Gebėjimai: atpažįsta socialinius, gamtinius ir kultūrinius objektus, apibūdina reiškinius, taiko žinias veikloje.

8. Matematinis mąstymas. Skatinama pažinti pasaulį per kiekius, formas, struktūras. Gebėjimai: skaičiuoja, matuoja, lygina, seka, apibūdina objektus pagal dydį, formą, vietą.

9. Skaitmeninis sumanumas. Formuojama atsakingo ir kūrybiško technologijų naudojimo nuostata. Gebėjimai: naudoja paprastas skaitmenines priemones, kuria turinį, sudaro veiksmų sekas.

10. Kalbų supratimas. Skatinamas domėjimasis komunikacija. Gebėjimai: klausosi ir supranta kalbą, atpažįsta perteikiamas prasmes įvairiais būdais.

11. Kalbinė raiška. Formuojama noras komunikuoti ir dalytis patirtimi. Gebėjimai: kalba apie jausmus, kuria istorijas, rašo savo vardą, naudoja žodines ir nežodines raiškos priemones.

12. Estetinis suvokimas. Skatinamas jautrumas aplinkos grožiui. Gebėjimai: aptaria estetinius reiškinius, dalinasi patirtimi, džiaugiasi kūryba.

13. Meninė raiška. Formuojama meninio saviraiškos džiaugsmo nuostata. Gebėjimai: naudoja menines priemones, tyrinėja menų kalbas, išreiškia mintis, emocijas.

14. Kūrybiškumas. Skatinamas savitas mąstymas ir naujų idėjų ieškojimas. Gebėjimai: kuria originalias idėjas, pasitelkia vaizduotę, aptaria savo kūrybinius sprendimus.

15. Tyrinėjimas. Puoselėjama domėjimosi ir pažinimo nuostata. Gebėjimai: stebi, eksperimentuoja, samprotauja apie tai, ką atrado.

16. Problemų sprendimas. Skatinamas iššūkių priėmimas. Gebėjimai: atpažįsta problemas, ieško sprendimų, vertina pasirinkimo pasekmes.

17. Gebėjimas žaisti. Formuojama bendro žaidimo ir žaidimo kultūros kūrimo nuostata. Gebėjimai: žaidžia režisūrinius, vaidmenų ir taisyklių žaidimus, laikosi jų taisyklių.

18. Mokėjimas mokytis. Skatinamas džiaugsmas mokytis ir tobulėti. Gebėjimai: planuoja, stebi, vertina savo mokymosi procesą, siekia tikslo, smalsauja.

Taip nuosekliai struktūruotas, vertybiškai pagrįstas ir individualius vaikų poreikius atliepantis ugdymo(si) turinys sudaro tvirtą pagrindą sėkmingai ikimokyklinio ugdymo programos įgyvendinimo praktikai.

V SKYRIUS

VAIKŲ UGDYMO(SI) PAŽANGA, UGDYMO(SI) TĘSTINUMAS

Vertinimo samprata ir paskirtis

Vaikų pasiekimų vertinimas yra esminė kokybiško ikimokyklinio ugdymo(si) proceso dalis. Jis padeda pedagogams geriau pažinti kiekvieną vaiką, atpažinti individualius ugdymosi poreikius, stebėti pažangą bei planuoti tolesnį ugdymo turinį.

Vertinimas grindžiamas *Ikimokyklinio amžiaus vaikų pasiekimų aprašu*, kuriame pateiktos 18 ugdymosi pasiekimų sričių. Kiekvienai sričiai apibrėžti 6 pasiekimų žingsniai, atspindintys vaikų gebėjimų augimo tęstinumą. Žingsnių siejimas su amžiumi yra sąlyginis – kiekvienas vaikas auga individualiu tempu, todėl vertinama ne pagal amžių, o pagal realią vaiko pažangą. Vertinimas padeda pedagogui individualizuoti ugdymą, koreguoti ugdymo turinį ir metodus, reflektuoti savo pedagoginę veiklą bei užtikrinti ugdymo kokybę.

Vertinimo paskirtis:

- nustatyti vaiko patirtį, ugdymosi pasiekimus ir pažangą;
- atpažinti vaiko stipriąsias puses, galimybes ir sunkumus;
- individualizuoti bei diferencijuoti ugdymo turinį;
- įvertinti pedagogo pedagoginių sprendimų efektyvumą;
- užtikrinti ugdymo tęstinumą ir kokybę;
- pagrįsti švietimo pagalbos poreikį;
- palaikyti bendradarbiavimą su tėvais (globėjais);
- skatinti vaiko įsivertinimą ir motyvaciją.

Vertinimo nuostatos

Vaikų ugdymosi pasiekimų vertinimas Mokykloje grindžiamas nuosekliomis nuostatomis, kurios užtikrina, kad vertinimas būtų kryptingas, etiškas, orientuotas į vaiko individualų augimą bei ugdymo proceso tobulinimą. Šios nuostatos padeda formuoti bendrą vertinimo kultūrą ir užtikrina proceso nuoseklumą bei kokybę.

1. Vertinimo tipai. Mokykloje taikomi trys vertinimo tipai:

- **Diagnosticinis vertinimas** atliekamas vaikui pradėjus lankyti grupę ar naujiems mokslo metams prasidėjus. Jo tikslas – pažinti vaiką ir numatyti artimiausius ugdymosi žingsnius.

- **Formuojamasis vertinimas** vyksta nuolat – stebint vaiko veiklą, įsitraukimą, elgesį ir pažangą. Fiksuojamas, kai pastebimas naujas ar patobulėjęs gebėjimas, paremtas kelių (3–4) veiklos įrodymų pagrindu.

- **Apibendrinamasis vertinimas** atliekamas mokslo metų pabaigoje, apibendrinant visų metų vaiko pasiekimus.

2. Vertinimo turinys. Vertinami pasiekimų žingsniai, įgyti gebėjimai, įgūdžiai, vertybinės nuostatos ir patirtis. Kiekviena ugdymosi sritis įvertinama atitinkamu žingsniu, o rezultatai pateikiami vaiko pasiekimų diagramoje ir individualiai aptariami su tėvais (globėjais).

3. Vertinimo dalyviai ir procesas. Vaiko pažangą vertina ikimokyklinio ugdymo pedagogai bendradarbiaudami su švietimo pagalbos specialistais (pvz., logopedu, muzikos mokytoju). Tėvų įžvalgos svarbios, ypač pradiniam vertinimo etape. Vaikas taip pat aktyviai dalyvauja – geba reflektuoti veiklą ir pasiekimus.

4. Vertinimo principai. Vertinimas yra planuojamas, nenutrūkstamas, grįžtamasis ir visuminis. Informacija apie vaiką renkama stebint jo veiklą natūralioje aplinkoje, bendraujant su vaiku ir jo tėvais bei analizuojant veiklos rezultatus ir kūrybą.

5. Dokumentavimas. Visa vertinimo medžiaga kaupiama vaiko pasiekimų aplanke, kuris apima pasiekimų aprašą, mokytojo refleksiją, ugdymosi perspektyvą ir vaikų darbus.

6. Duomenų konfidencialumas. Vertinimo duomenys yra neviešinami. Užtikrinamas informacijos saugumas ir laikomasi etikos principų.

7. Vertinimo taikymas ugdymo procese. Vertinimo rezultatai naudojami:

- ugdymo planavimui ir koregavimui,
- individualizavimui,
- švietimo pagalbos numatymui,
- ugdymo tęstinumui užtikrinti.

Vertinami tik individualūs vaiko gebėjimai, patirtis ir pažanga – vertinimas nevyksta lyginant vaiką su kitais. Vaikų ugdymosi pasiekimų vertinimas Mokykloje padeda ne tik stebėti individualią vaiko pažangą, bet ir kurti jo poreikius bei galimybes atliepiančią ugdymo procesą.

Vertinimo uždaviniai

Vaiko pažinimui:

- Geriau pažinti ir suprasti kiekvieną vaiką.

- Surinkti informaciją apie vaiko individualumą, stiprybes ir sunkumus.
- Išsiaiškinti vaiko ugdymosi ypatumus, mokymosi stilių ir tempą.
- Nustatyti pasiekimų lygį skirtingose ugdymo(si) srityse.
- Įvertinti vaiko brandumą priešmokykliniam ugdymui.

Ugdymo planavimui ir individualizavimui:

- Numatyti vaiko ugdymosi pažangą ir tolimesnes ugdymo perspektyvas.
- Prireikus – parengti individualią ugdymo(si) programą.
- Planuoti ugdymo turinį ir pedagogines veiklas.
- Parinkti tinkamas ugdymo priemones ir metodus.
- Palyginti pasiektus ugdymosi rezultatus su keltais tikslais.

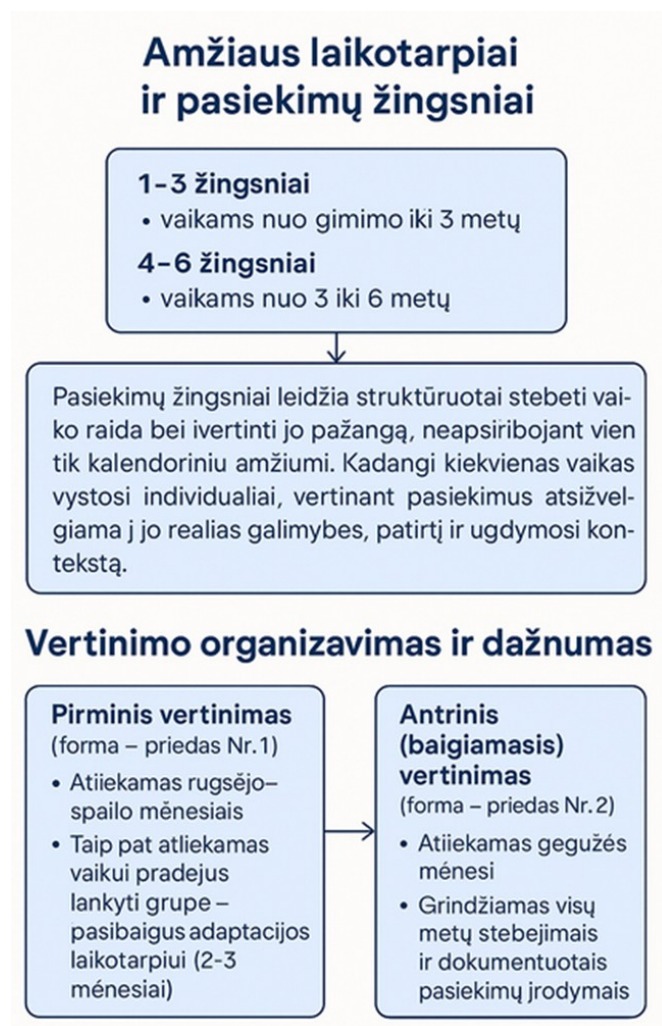
Aplinkos ir gerovės kūrimui:

- Kurti ugdymuisi palankią aplinką, atliepiančią vaiko poreikius ir interesus.
- Užtikrinti emocinę vaiko gerovę ir skatinti pozityvų ugdymosi patyrimą.

Vertinimo organizavimas ir dažnumas

Vaikų ugdymosi pasiekimų vertinimas yra svarbi ikimokyklinio ugdymo proceso dalis, leidžianti nuosekliai stebėti kiekvieno vaiko raidą, pažinti jo individualius gebėjimus ir planuoti ugdymo turinį pagal realius poreikius. Vertinimas orientuotas į pažangą, o ne į rezultatų lyginimą.

Vertinant vaiką, atsižvelgiama į jo patirtį, galimybes, motyvaciją, emocinę būklę ir individualų veiklos tempą. Vertinimo pradžioje svarbus glaudus bendradarbiavimas su šeima – informacija apie vaiką renkama pokalbių metu, išsiaiškinant tėvų (globėjų) lūkesčius bei ankstesnę ugdymosi patirtį.

4 pav. Vaiko vertinimo organizavimas

4 paveikslėlyje aiškiai parodyta, kaip organizuojamas vaikų pasiekimų vertinimas: išskiriami amžiaus tarpsniai (1–3 ir 4–6 žingsniai) bei du pagrindiniai vertinimo etapai – pirminis (rugsėį–spalį arba pasibaigus adaptacijai) ir antrinis (gegužę). Ši sistema leidžia struktūruotai stebėti vaikų ugdymosi eigą visus metus ir dokumentuoti pažangą.

Vertinimo metu pedagogai įvertina pasiekimus pagal visas ugdymo sritis, nustato pasiekimų žingsnius ir identifikuoja sritis, kuriose vaikui reikalingas didesnis palaikymas. Sukaupta informacija padeda užtikrinti ugdymo tęstinumą pereinant tarp amžiaus grupių ar iš ikimokyklinės į priešmokyklinę ugdymo pakopą.

Vertinimo metodai ir dokumentavimas

Vertinimo forma. Vaikų pasiekimai vertinami naudojant standartizuotą vertinimo lapą: rugsėjo mėnesį vykdomam diagnostiniam vertinimui naudojama forma – priedas Nr. 1, gegužės mėnesį vykdomam apibendrinamajam vertinimui naudojama forma – priedas Nr. 2, kuriuose fiksuojama:

- ugdymosi sritis,
- pasiekimų žingsnis (nuo 1 iki 6),
- trumpas komentaras apie vaiko pažangą,
- vaiko stiprybės ir tobulintinos sritys.

Vertinimo metodai. Informacija apie vaikų pasiekimus renkama jų natūralioje aplinkoje – stebint kasdienę veiklą, žaidimus, kūrybinę raišką, emocinę savijautą ir tarpusavio santykius. Stebėjimai atliekami nuosekliai ir kryptingai, siekiant įvertinti realią vaiko pažangą per tam tikrą laikotarpį.

Vertinimo metu pedagogai:

- trumpais komentarais fiksuoja vaikų pasiekimus ir pažangą,
- įvardija stiprybes bei sritis, kuriose reikalingas papildomas pedagoginis dėmesys,
- nustato pasiekimų žingsnį pagal ugdymo sritį.

Dokumentavimas. Visa surinkta vertinimo informacija kaupiama individualiame vaiko pasiekimų skaitmeniniame aplanke, kuris:

- saugomas Mokyklos „Google“ diske,
- prieinamas ugdytinių tėvams (globėjams),
- papildomas įvairiais pasiekimų įrodymais: stebėjimų užrašais, vaikų darbais, nuotraukomis, garso ar vaizdo įrašais.

Toks dokumentavimas padeda stebėti vaiko ugdymosi kelią, tikslingai planuoti ugdymą ir užtikrinti sklandų ugdymosi tęstinumą.

Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, vertinimas

Vaikų, turinčių specialiųjų ugdymo(si) poreikių, vertinimas Mokykloje vykdomas nuosekliai, glaudžiai bendradarbiaujant ikimokyklinio ugdymo pedagogams ir švietimo pagalbos specialistams, vadovaujantis Vaiko gerovės komisijos rekomendacijomis.

1. Pirminis vertinimas (iki rugsėjo 15 d.):

- Logopedas ir specialusis pedagogas atlieka vaikų kalbos bei kitų gebėjimų pirminį vertinimą.
- Sudaromas švietimo pagalbos gavėjų sąrašas.

- Pildomos pirminio ar pakartotinio vertinimo pažymos (jei reikia – siuntimui į Šiaulių r. švietimo pagalbos tarnybą).

- Specialusis pedagogas rengia individualias ugdymo programas.
- Ikimokyklinio ugdymo pedagogas, remdamasis VGK rekomendacijomis, iki rugsėjo 30 d. parengia ugdymo programas, pritaikytas alternatyviems ugdymo metodams, priemonėms ir būdams.

2. Tęstinis vertinimas:

- Sausio ir gegužės mėnesiais logopedas bei specialusis pedagogas įvertina vaikų pažangą pagal numatytas sritis ir ugdymo tikslus.

- Ikimokyklinio ugdymo pedagogas kartu su specialistais vertina vaikų ugdymosi pasiekimus.
- Vertinimo rezultatai individualiai aptariami su tėvais (globėjais).

3. Mokslo metų pabaigoje:

- Logopedas ir specialusis pedagogas parengia metinės veiklos ataskaitas.
- Ataskaitos pristatomos ir aptariamos VGK posėdyje, vertinant švietimo pagalbos veiksmingumą bei planuojant tolesnes ugdymo kryptis.

4. Duomenų taikymas ugdymo procese:

- Apibendrinti vertinimo duomenys pristatomi Mokytojų tarybos posėdyje.
- Jie naudojami:
 - kryptingam ugdymo turinio planavimui,
 - švietimo pagalbos kokybės vertinimui,
 - individualių ugdymo sprendimų priėmimui,
 - bendradarbiavimo su tėvais stiprinimui.
- Jei reikia, vaiko pasiekimų vertinimo forma koreguojama ir tvirtinama Mokytojų tarybos posėdyje.

Grįžtamasis ryšys ir partnerystė su šeima

Vertinimas orientuotas į vaiką – jam teikiamas **motyvuojantis, įtraukiantis grįžtamasis ryšys**, skatinama įsivertinti savo veiklą ir pažangą. Su vaikais aptariami veiklos procesai, rezultatų prasmė ir jų įnašas į bendrą grupės gyvenimą.

Vertinimo duomenys **reguliariai aptariami su tėvais (globėjais)** – planuotų susitikimų metu arba pagal poreikį. Taip stiprinamas pedagogų ir šeimos bendradarbiavimas, užtikrinamas ugdymo tęstinumas ir vaiko pažangos palaikymas namų aplinkoje.

Etikos principai

Vertinimo procesas vykdomas laikantis visų **etinių principų** – užtikrinamas duomenų konfidencialumas, pagarba vaiko orumui, individualumui ir asmeniniam ugdymosi tempui. Vertinimas nėra vaiko lyginimas su kitais, bet jo individualios pažangos fiksavimas.

Ugdymosi tęstinumas

Ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo dermė grindžiama bendraisiais švietimo sistemos principais, orientuotais į vaiko visapusišką raidą, mokymosi patirtį ir individualius ugdymosi poreikius. Siekiant užtikrinti sklandų perėjimą tarp ugdymo pakopų, ikimokyklinio ugdymo turinys planuojamas kompleksiskai, atsižvelgiant į vaiko amžiaus tarpsnio raidos ypatumus, pasiekimų lygmenis ir jų dinamiką, individualų ugdymosi tempą bei poreikius, žaidimo ir patyriminės veiklos svarbą.

Ugdymo turinio ir metodų dermė tarp ikimokyklinio ir priešmokyklinio ugdymo laiduoja vaiko pasiekimų tęstinumą, nuoseklų kompetencijų ugdymą bei pozityvios mokymosi patirties kaupimą.

Šiaulių r. Kairių jungtinės mokyklos
 ikimokyklinio ugdymo programos
 „Augame kartu“
 1 priedas

ŠIAULIŲ R. KAIRIŲ JUNG TINĖ MOKYKLA
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS PIRMINIS VERTINIMAS RUDUO

Grupės pavadinimas –

Vaiko vardas, pavardė –

Amžius –

6 žingsnis																		
5 žingsnis																		
4 žingsnis																		
3 žingsnis																		
2 žingsnis																		
1 žingsnis																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Fizinis aktyvumas	Emocijų suvokimas ir raiška	Savireguliacija ir savikontrolė	Savivoka ir savigarba	Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	Aplinkos pažinimas	Matematinis mąstymas	Skaitmeninis sumanumas	Kalbų supratimas	Kalbinė raiška	Estetinis suvokimas	Meninė raiška	Kūrybiškumas	Tyrinėjimas	Problemų sprendimas	Gebėjimas žaisti	Mokėjimas mokytis

Mokytojo komentaras:

ŠIAULIŲ R. KAIRIŲ JUNGtinė MOKYKLA
IKIMOKYKLINIO UGDYMO PASIEKIMŲ IR PAŽANGOS ANTRINIS (BAIGIAMASIS) VERTINIMAS PAVASARIS

Grupės pavadinimas –

Vaiko vardas, pavardė –

Amžius –

6 žingsnis																		
5 žingsnis																		
4 žingsnis																		
3 žingsnis																		
2 žingsnis																		
1 žingsnis																		
	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13	14	15	16	17	18
	Kasdienio gyvenimo įgūdžiai	Fizinis aktyvumas	Emocijų suvokimas ir raiška	Savireguliacija ir savikontrolė	Savivoka ir savigarba	Santykiai su suaugusiais ir bendraamžiais	Aplinkos pažinimas	Matematinis mąstymas	Skaitmeninis sumanumas	Kalbų supratimas	Kalbinė raiška	Estetinis suvokimas	Meninė raiška	Kūrybiškumas	Tyrinėjimas	Problemų sprendimas	Gebėjimas žaisti	Mokėjimas mokytis

Mokytojo komentaras:
